

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

SOOVITUSED

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU SOOVITUS,

18. juuni 2014,

mis käsitleb juhiseid vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrade kehtestamiseks

(ESRN/2014/1)

(2014/C 293/01)

EUROOPA SÜSTEEMSETE RISKIDE NÕUKOGU HALDUSNÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ⁽¹⁾, eelkõige selle artiklit 135,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrust (EL) nr 1092/2010 finantsüsteemi makrotasandi usaldatavusjärelevalve kohta Euroopa Liidus ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu asutamise kohta⁽²⁾, eelkõige selle artikli 3 lõike 2 punkte b, d ja f ning artikleid 16 ja 18,

võttes arvesse Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 20. jaanuari 2011. aasta soovitust ESRB/2011/1, millega võetakse vastu Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu töökorraldus⁽³⁾, eelkõige selle artikli 15 lõike 3 punkti e ja artikleid 18–20,

ning arvestades järgmist:

- (1) Reaalmajandusele pangandussüsteemi ja finantsturgude kaudu tekkinud finantsvapustuste protsükliline võimendumine on olnud üks ülemaailmse finantskriisi kõige destabiliseerivamaid tegureid. Ülemäärase laenukasvu perioodile järgnev majanduslangus võib põhjustada suurt kahju pangandussektoris ja tekitada nii-öelda nõiarangi. Selles olukorras võivad krediitiasutuste sammud enda bilansiolukorra kindlustamiseks piirata laenupakkumist reaalmajandusse, süvendades majanduslangust ja veelgi halvendades nende bilansiolukorda. Vapustuste protsükliline võimendumine juhib tähelepanu sellele, kui oluline on koguda pangandussektoris lisakapitali aegadel, mil kogu süsteemi hõlmava pinge riskid kasvavad. Niisugune lisakapitalipuhver aitab pangandussektoril taluda ootamatut kahju ja ühtlasi jätkata laenude andmist reaalmajandusse.
- (2) Võetud on meetmeid, et muuta pangad protsüklilisele dünaamikale vastupidavamaks. Detsembris 2010 avaldas Baseli pangandusjärelevalve komitee mitu meetet pangandussektori jõulisemaks reguleerimiseks. Üks nendest meetmetest, mille kohta Baseli pangandusjärelevalve komitee andis juhiseid siseriiklikele asutustele, puudutab vastutsüklilist kapitalipuhvrit. Euroopa Liit rakendas Baseli pangandusjärelevalve komitee juhised direktiiviga 2013/36/EL.

⁽¹⁾ ELT L 176, 27.6.2013, lk 338.

⁽²⁾ ELT L 331, 15.12.2010, lk 1.

⁽³⁾ ELT C 58, 24.2.2011, lk 4.

- (3) Direktiivis 2013/36/EL ette nähtud vastutsüklilise kapitalipuhvri kord järgib „juhitava kaalutusõiguse” põhimõtet. Selle põhimõtte kohaselt kombineerivad kapitalipuhvri määra kehtestamise eest vastutavad asutused asjakohase kapitalipuhvri määra otsustamisel õigusnormide täitmise ja oma kaalutusõiguse. Nii on nad kohustatud avaldama igas kvartalis võrdlusaluseks puhvri alusnäitaja, kuid kapitalipuhvri määra kehtestamisel on nende kaalutusõiguse kasutamine tervitatav.
- (4) Siseriiklikele määratud asutustele ja Euroopa Keskpangale (EKP) (ühtses järelevalvemehhanismis osalevate liikmesriikide osas) asetatakse vastutus vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrade kehtestamise eest. Direktiiv 2013/36/EL kohustab iga liikmesriiki määrama ametiasutuse või organi, mis vastutab vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise eest selles liikmesriigis. Peale selle on nõukogu 15. oktoobri 2013. aasta määruses (EL) nr 1024/2013, millega antakse Euroopa Keskpangale eriülesanded seoses krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve poliitikaga⁽¹⁾, ette nähtud Euroopa Keskpanga eriülesanded järelevalve alal. Muu hulgas võib EKP, kui ta peab seda vajalikuks, kohaldada vastutsükliliste kapitalipuhvrite suhtes rangemaid nõudeid kui need, mida kohaldavad siseriiklikud määratud asutused. Sel erijuhul peetakse EKP-d vajaduse korral määratud asutuseks ning tal on kõik volitused ja kohustused, mis on asjakohaste liidu õigusnormidega antud määratud asutustele. Harilikult aga vastutavad vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrade avaldamise eest siseriiklikud määratud asutused.
- (5) Direktiiviga 2013/36/EL on ette nähtud, et Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu (ESRN) võib vastu võtta soovitusi, milles antakse määratud asutustele juhiseid vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrade kehtestamise kohta. Muu hulgas võib ESRN anda põhimõttelist nõu, et juhendada määratud asutusi otsuste tegemisel seoses asjakohaste puhvrimääradega ning anda juhiseid laenu-SKP lõhe mõõtmise ja arvutamise ning puhvri alusnäitaja arvutamise kohta. Peale selle võib ESRN anda juhiseid muutujate kohta, mis annavad tunnistust kogu süsteemi hõlmava riski kuhjumisest seoses ülemäärase laenukasvu perioodidega finantsüsteemis, ning muutujate kohta, mis annavad märku puhvri säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise vajadusest.
- (6) Vastutsükliline kapitalipuhver on mõeldud abiks protsüklilisusega toimetulekul finantsüsteemis. Kui tsükliline süsteemne risk hinnatakse olevat kasvamas, tuleks koguda kapitali ja luua puhvrid, mis muudavad pangandussektori vastupidavamaks pingelistel aegadel, mil kahjud realiseeruvad. See aitab säilitada laenupakkumist ja leevendada finantstsükli langusjärku. Samuti võib vastutsükliline kapitalipuhver aidata leevendada ülemäärast laenukasvu finantstsükli tõusujärgus.
- (7) Puhvri alusnäitaja ei ole mõeldud puhvrimäära automaatse kehtestamise aluseks ega määratud asutusele kohustuslikuks. Baseli pangandusjärelevalve komitee analüüsist nähtub, et laenu-SKP lõhe on küll kasulik lähtekoht, millest vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrased puudutavates otsustes juhinduda, ent selle toimivus võib olla riigiti ja eri aegadel erinev. Arvestades finantsüsteemide heterogeensust ja dünaamilisust, rahvamajanduste erisusi ning andmete kasutamise võimaluste olulisi erinevusi Euroopa Liidus, peaksid määratud asutused kogu süsteemi hõlmava riski taset hinnates arvesse võtma mitmesugust teavet ja kehtestama puhvrimäära sellele vastavalt. Selle teabe hulka peaksid kuuluma lisanäitajad, mis annavad märku kogu süsteemi hõlmava riski kuhjumisest seoses ülemäärase laenukasvu perioodidega, majanduses finantsvahenduse määrast tunnistust andvad märgid, nagu laenu- ja SKP vaheline suhe, ning kvalitatiivne teave. Hindamisel kasutatav kvantitatiivne ja kvalitatiivne teave, sealhulgas puhvri alusnäitaja ja lisanäitajad on kapitalipuhvri määrased käsitlevate otsuste selgitamise ja põhjendamise aluseks.
- (8) Baseli pangandusjärelevalve komitee analüüs näitab, et laenu-SKP lõhe ja teised näitajad võivad vahel anda eksitavaid teavet. Kaalutledes, milline on majanduses jätkusuutlik laenutase ja kohane vastutsüklilise kapitalipuhvri määr, peaksid määratud asutused sellest teadlikud olema. Sellepärast peaksid määratud asutused perioodiliselt uuesti hindama nende näitajate toimivust, millele nad omistavad kõige enam kaalu.

⁽¹⁾ ELT L 287, 29.10.2013, lk 63.

- (9) Kui riskid realiseeruvad, võib vastutsüklilise kapitalipuhvri kohene vabastamine aidata krediidasutustel taluda kahjusid ning ühtlasi säilitada laenuvood reaalmajandusse ja jätkata seadusega sätestatud kapitalinõuete täitmist. Niisugune kapitalipuhvri vastutsükliline kasutamine võib leevendada krediidasutuste protsüklilist käitumist, mille tagajärjel võib muidu aheneda laenupakkumine reaalmajandusse. Vastutsüklilise kapitalipuhvri võib vabastada sammsammulisemalt, kui finantstsükli langusjärk ei lange kokku riskide realiseerumisega ja kui ülemäärasest laenukasvust põhjustatud riskid krediidasutuste vastupidavusele on vaibunud. Otsused kapitalipuhvri vabastamisest tekkida võivate kapitali ülejääkide kasutamise kohta on määratud asutuste või pädevate asutuste kaalutuspiirides.
- (10) On oluline, et vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestaval asutusel oleks hea kommunikatsioonistrateegia. See aitab tulla toime üldsuse ootustega, täidab olulist funktsiooni määratud asutuste vahelises tegevuse kooskõlastamises ning on hädavajalik makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika usaldusväärse, vastutavuse ja tõhususe huvides. Direktiiv 2013/36/EL kohustab määratud asutusi võtma kõik mõistlikud meetmed, et kooskõlastada puhvrimäärasid käsitlevate teadaannete ajastust.
- (11) Vastupidavama pangandussüsteemi ülesehitamisega liidus kaasneb see, et määratud asutused tunnustavad teiste liikmesriikide kehtestatud vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrasid. Direktiiviga 2013/36/EL on rajatud raamistik teiste liikmesriikide puhvrimäärade tunnustamiseks ning kolmandate riikide suhtes puhvrimäärade tunnustamiseks või kehtestamiseks. Lisaks kohustuslikele vastastikustele kokkulepetele peaksid määratud asutused üldiselt tunnustama teiste liikmesriikide kehtestatud puhvrimäärasid. Ilma et see piiraks tulevaste ESRNi soovitude kohaldamist, ei käsitle käesolev soovitus liidusiseste määratud asutuste tegevust seoses kolmandate riikide vastutsükliliste kapitalipuhvrite määradega.
- (12) Vastutsükliline kapitalipuhver on osa makrotasandi usaldatavusjärelevalve instrumentidest. Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 4. aprilli 2013. aasta soovitus ESRN/2013/1 vahe-eesmärkide ja makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika instrumentide kohta ⁽¹⁾ sisaldab näidismekirja instrumentidest, mida liikmesriigid võivad anda makrotasandi usaldatavusjärelevalve asutuste kasutusse. Määratud asutused peaksid makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika strateegia raames kaaluma, millal kasutada ainuüksi vastutsüklilist kapitalipuhvrit, millal muid instrumente ning millal kombineerida vastutsüklilist kapitalipuhvrit ja muid instrumente.
- (13) Empiirilise analüüsi kohaselt on laenu-SKP lõhe liidu kui terviku jaoks üksiknäitajana parim märguandja niisugust laadi kriisidega seostatavate riskide kuhjumisest, mida vastutsükliline kapitalipuhver on mõeldud leevendada. On tõendatud, et laenu-SKP lõhe on jõuline märguandja selle lõhe mitmesuguste tunnuste juures. Mõned selle lõhe arvutamise meetodid ilmutavad paremaid märguandemadusi kui Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes välja pakutud arvutusmeetod, kuid need kalduvad põhinema kitsamatel laenualastel koondnäitajatel ja võivad seega olla finantsinnovatsiooni oludes nõrgemad. Laenu-SKP lõhe ja puhvri võrdlusmäära mõõtmine ja arvutamine vastavalt Baseli pangandusjärelevalve komitee juhiste suurendab võrreldavust nii liidu piires kui ka väljaspool.
- (14) Mõnes liikmesriigis võib Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes soovitatud viisil mõõtmine ja arvutamine anda tulemuseks sellise laenu-SKP lõhe, mis ei anna hästi märku finantskriisidele eelnevate riskide kuhjumisest. Siseriiklikud erisused, nagu erinevused finantssüsteemi struktuuris ja arengutasemes ning laenuandmete kvaliteedis ja kättesaadavuses, tähendavad, et mõne liikmesriigi puhul võib tugevamaid märguandemadusi ilmutada mõni muu laenu-SKP lõhe arvutamise meetod, mitte Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes soovitatut. Niisuguste erinevuste arvestamiseks ja teiste meetodikate võimaldamiseks võivad määratud asutused – lisaks – mõõta ja arvutada laenu-SKP lõhet meetodil, mis paremini kajastab asjaomase liikmesriigi erisusi.
- (15) Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes näidatud meetodika laenu-SKP lõhe seostamiseks puhvri võrdlusmääraga, mida kasutatakse kui puhvri alusnäitajat, on sihtotstarbeline. Alternatiivsete meetodikate empiiriline analüüs on küll paljutõotav, kuid ei ole suunaandmiseks piisavalt arenenud. Liikmesriigid, mis mõeldavad ja

⁽¹⁾ ELT C 170, 15.6.2013, lk 1.

arvutavad laenu-SKP lõhet lisaks Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes avaldatud metoodikale ka alternatiivsel meetodil, peaksid Baseli pangandusjärelevalve komitee juhistes näidatud puhvri võrdlusmääradele lisaks välja töötama ja avaldama sellele alternatiivsele meetodile vastava puhvri võrdlusmäära. Ka Baseli pangandusjärelevalve komitee juhiste kohaselt laenu-SKP lõhet mõõtvad ja arvutavad liikmesriigid saavad välja töötada ja avaldada alternatiivse puhvri võrdlusmäära lisaks sellele, mis saadakse Baseli pangandusjärelevalve komitee metoodikat kasutades.

- (16) Empiirilistest järeldustest nähtub, et märguandmisel ülemäärase laenukasvuga seotud kogu süsteemi hõlmavate riskide kuhjumisest finantsüsteemis võivad laenu-SKP lõhet täiendada muud muutujad. Niisuguste muutujate hulka kuuluvad kinnisvara võimaliku ülehindamisega seotud näitajad (nt äri- ja elamukinnisvara hindade ja sissetuleku vaheline suhe, hinnakäärid ja kasvumäärad), laenuarengu näitajad (nt reaalne kogulaenude või reaalse pangalaenude kasv, kõrvalekalle deflatsiooni võrra korrigeeritud M3-rahavaru trendist), maksebilansi puudujääkide näitajad (nt jooksevkonto jäägi suhe SKPsse), pangabilansside tugevuse näitajad (nt finantsvõimenduse määrad), erasektori võlakooormuse näitajad (nt võla teenindamise kulude ja sissetuleku vaheline suhe) ning riski võimaliku väärhindamise näitajad (nt omakapitali hinna reaalne kasv). Kohast vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestades peaksid määratud asutused niisuguseid näitajaid arvesse võtma. On leitud, et selliste näitajate kombineerimine laenu-SKP lõhega mitmemuutujalises mudelis tõhustab märguandmist. Määratud asutused võivad soovida ka selliseid mudeleid arvesse võtta.
- (17) Empiiriliste järelduste kohaselt olid enamikus liikmesriikides finantsturuhindadel parimad märguandeomadused seoses niisuguste riskide realiseerumisega, mille korral on vajalik vastutsüklilise kapitalipuhvri kohene vähendamine või täielik vabastamine. See, et piisavalt pikki aegridasid niisuguste turupõhiste näitajatega on saadaval piiratult, tähendab, et empiiriline analüüs puhvri vabastamise etapi kohta on nõrgem kui kogumisetapi kohta. Samuti on keeruline teha kindlaks muutujaid, mis annavad märku sellest, et vastutsüklilist kapitalipuhvrit saab järk-järgult vähendada, kui ülemäärasest laenukasvust tekkinud riskid vaibuvad. Põhimõtteliselt võivad vastutsüklilise kapitalipuhvri kogumisetapis hästi toimivad muutujad anda teavet ka puhvri säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise otsuse tegemiseks. Need muutujad võivad siiski anda ka eksitavat teavet. Näiteks ei pruugi laenu-SKP lõhe riske täpselt kajastada, kui laenukooormus on pikemat aega ülemääraselt kasvanud. Sedamööda, kuidas uuringud ja kogemused vabastamisetapis arenevad, on vaja käesolevas soovitusel näidatud muutujate kompleksi täiendada muudegi asjakohaste näitajatega, kui need kindlaks tehakse. Üldiselt tuleb määratud asutustel rakendada puhvri vabastamise etapis suurematki kaalutlust kui puhvri kogumise etapis. Kaalutletava otsuse tegemiseks võivad teavet anda ka turu-uuringud, järelevalveasutuste hinnangud ja stressitestid.
- (18) Kui sellised andmed on asjaomases liikmesriigis saadaval, peaks vastutsüklilise kapitalipuhvri kogumise, säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise vajadusest märku andvate muutujate minimaalse kompleksi jälgimine ja avaldamine aitama kaasa määratud asutuste poolsele järjepidevusele ja läbipaistvusele. See ei tohiks takistada määratud asutusi kaalumast muid näitajaid või muud kvalitatiivset teavet, arvestades asjaomase liikmesriigi erisusi, ega omistamast teatavatele muutujatele suuremat kaalu kui teistele või omistamast suuremat kaalu kvalitatiivsele teabele.
- (19) ESRNi soovitusel avaldatakse pärast seda, kui haldusnõukogu sellekohasest kavatsusest on Euroopa Liidu Nõukogule teatatud ja talle on antud võimalus vastata,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE:

1. JAGU SOOVITUSED

Soovitus A. Põhimõtted

Määratud asutustel soovitatakse asjaomases liikmesriigis kohaldatavate asjakohaste vastutsükliliste kapitalipuhvrite määrad hindamisel ja kehtestamisel järgida järgmisi põhimõtteid.

1. põhimõte (eesmärk). Otsustes asjakohaste vastutsükliliste kapitalipuhvrite määradega kohta tuleks juhinduda eesmärgist kaitsta pangandussüsteemi võimalike kahjude eest seoses tsüklilise süsteemse riski kuhjumisega, seeläbi toetades jätkusuutlikku laenuandmist reaalmajandusse kogu finantstsükli kestel.

2. 2. põhimõte (puhvri alusnäitaja). Otsuste tegemisel vastutsükliiliste kapitalipuhvrite määrade kohta, iseäranis kogumisetapis peaks üldiseks lähtekohaks olema laenu ja SKP vahelise suhte kõrvalekalle pikaajalisest trendist ehk laenu-SKP lõhe. Kogu süsteemi hõlmavat tsüklist riski hinnates ja asjakohast kapitalipuhvri määra kehtestades peaksid määratud asutused siiski arvesse võtma ka muud kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet. Selle hulka kuulub vastava riigi erisusi kajastav teave. Määratud asutused peaksid üldsusele selgitama, mis teavet kasutatakse ja kuidas seda asjakohase puhvrimäära kehtestamisel arvesse võetakse.
3. 3. põhimõte (eksitava teabe oht). Määratud asutused peaksid hindama teavet, mida annavad laenu-SKP lõhe ja muud asjakohased muutujad või muutujaid kombineerivad mudelid, arvestades, et nendest saadav teave võib olla eksitav. Määratud asutused peaksid seda hinnangut arvesse võtma, kui nad kaalutlevad asjakohase vastutsükliilise kapitalipuhvri määra kehtestamise eesmärgil otsuseid laenukasvu jätkusuutlikkuse kohta. Nende muutujate ja mudelite kasulikkust tuleks perioodiliselt uuesti hinnata.
4. 4. põhimõte (puhvri vabastamine). Kui riskid realiseeruvad, peaksid määratud asutused vastutsükliilise kapitalipuhvri kohe vabastama. See võib leevendada krediidiastutuste protsükliilist käitumist, aidates neil taluda kahjusid ning ühtlasi säilitada laenuvood reaalmajandusse ja jätkata maksevõimenduste täitmist. Kui riskid ei realiseeru, vaid need hinnatakse olevat vaibumas, võib olla asjakohasem vabastada puhver järk-järgult. Kui määratud asutus vähendab kehtivat kapitalipuhvri määra, peaks ta tegema otsuse viiteperioodi kohta, mille jooksul ei eeldata kapitalipuhvri määra suurenemist.
5. 5. põhimõte (kommunikatsioon). Määratud asutused peaksid välja kujundama selge strateegia teadaandmiseks oma otsustest, mis käsitlevad vastutsükliilist kapitalipuhvrit. Selle strateegia raames peaksid nad paika panema mehhanismi tegevuse kooskõlastamiseks teiste määratud asutustega ja ESRNiga. Samuti peaksid nad ette nägema stabiilsed läbi- paistvad menetlused ning selgelt määratletud kanalid teabe edastamiseks peamistele sidusrühmadele ja üldsusele.
6. 6. põhimõte (puhvrimäärade tunnustamine). Lisaks liidu õiguses kohustuslikele vastastikustele kokkulepetele peaksid määratud asutused üldiselt tunnustama teistes liikmesriikides kohaldatavaid vastutsükliiliste kapitalipuhvrite määrasid. Määratud asutused peaksid arvestama, millised piiriülesed tagajärjed on sellel, kui teise liikmesriigiga seotud riskipositsioonide suhtes ei tunnustata puhvrimäära üle kohustusliku taseme. Kui määratud asutus ei tunnusta teise liikmesriigi määratud asutuse kehtestatud puhvrimäära üle kohustusliku taseme, peaks ta sellest teatama:
  - a) ESRNile;
  - b) seda puhvrimäära kehtestavale määratud asutusele;
  - c) EKP-le, kui vähemalt üks puhvrimäära kehtestanud või seda mitte tunnustav asutus asub liikmesriigis, mis osaleb ühtses järelevalvemehhanismis vastavalt määrusele (EL) nr 1024/2013.
7. 7. põhimõte (muud makrotasandi usaldatavusjärelvalve instrumentid). Vastutsükliiline kapitalipuhver on osa liidu ametiasutuste käsutuses olevast makrotasandi usaldatavusjärelvalve instrumentide kompleksist. Määratud asutused peaksid makrotasandi usaldatavusjärelvalve poliitika strateegia raames kaaluma, millal kasutada ainuüksi vastutsükliilist kapitalipuhvrit, millal kapitalipuhvri asemel muid instrumente ning millal kombineerida vastutsükliilist kapitalipuhvrit ja muid instrumente.

Soovitus B. Juhised laenu-SKP lõhe mõõtmiseks ja arvutamiseks, puhvri võrdlusmäära ja puhvri alusnäitaja arvutamiseks

1. Määratud asutustel soovitatakse igas kvartalis mõõta ja arvutada standardne laenu-SKP lõhe vastavalt Baseli pangandusjärelvalve komitee juhiste, nagu on näidatud käesoleva soovituselisa I osas.

2. Kui määratud asutused on seisukohal, et asjaomase rahvamajanduse erisusi kajastaks paremini teistsugune laenu-SKP lõhe mõõtmine ja arvutamine, soovitatakse neil mõõta ja arvutada igas kvartalis vastav laenu-SKP lõhe täiendavalt lisaks lõike 1 kohaselt arvatud lõhele. Selle täiendava laenu-SKP lõhe arvutamisel soovitatakse määratud asutustel järgida järgmisi juhiseid:
  - a) mõõtmis- ja arvutusmeetod peaks kajastama laenude ja SKP vahelise suhte kõrvalekallet pikaajalisest trendist;
  - b) mõõtmine ja arvutamine peaks põhinema vastava liikmesriigi suhtes asjakohaste andmete empiirilisel analüüsil;
  - c) kui selle täiendava laenu-SKP lõhe mõõtmise ja arvutamise meetodit muudetakse, tuleks seda tehes lähtuda põhjalikust ülevaatest, mis käsitleb valitud meetodi toimivust märguandmisel niisugust laadi kriisidega seostatavate riskide kuhjumisest, mida vastutsükliline kapitalipuhver on mõeldud leevendada.
3. Määratud asutustel soovitatakse igas kvartalis arvutada
  - a) puhvri võrdlusmäär, mis põhineb standardsel laenu-SKP lõhel vastavalt Baseli pangandusjärelvalve komitee juhistele, nagu on näidatud lisa II osas; ja vajaduse korral *kas*
  - b) puhvri võrdlusmäär, mis põhineb standardsel laenu-SKP lõhel ja arvutatakse lisa II osas ettenähtust erineva meetodika kohaselt, juhul kui sellist meetodikat kasutatakse; *või*
  - c) puhvri võrdlusmäär, mis põhineb täiendaval laenu-SKP lõhel ja arvutatakse lisa II osas ettenähtust erineva meetodika kohaselt, juhul kui arvutatakse täiendav laenu-SKP lõhe.
4. Kui teatava kvartali kohta on lisaks lõike 3 punktis a ette nähtud puhvri võrdlusmäärle arvutatud ka punktis b või c ette nähtud võrdlusmäär, soovitatakse määratud asutustel direktiivi 2013/36/EL kohaldamisel valida puhvri alusnäitajaks see puhvri võrdlusmäär, mis kõige paremini kajastab asjaomase riigi majanduse erisusi.
5. Selle teabe raames, mis peab olema direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõike 7 kohaselt kaasas vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise teadaandega, soovitatakse määratud asutustel avaldada oma veebisaidil kvartaalselt:
  - a) standardne laenu-SKP lõhe ning vastav laenude ja SKP vaheline suhe;
  - b) täiendav laenu-SKP lõhe ning vastav laenude ja SKP vaheline suhe, kui see arvutatakse, ning lisa I osas näidatud valemist kõrvalekaldumise põhjendus;
  - c) lõike 3 punkti a kohaselt arvatud puhvri võrdlusmäär;
  - d) vajaduse korral lõike 3 punkti b või c kohaselt arvatud puhvri võrdlusmäär;
  - e) alusandmete ja muude asjasse puutuvate metaandmete allikad.
6. Selle teabe raames, mis peab olema direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõike 7 kohaselt kaasas vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise teadaandega, soovitatakse määratud asutustel avaldada põhjendused, kui nad kalduvad kõrvale
  - a) valitud laenu-SKP lõhe, sealhulgas selle osade mõõtmise ja arvutamise viisist, mis on ette nähtud lõigetes 1 ja 2;
  - b) valitud puhvri võrdlusmäära arvutamise viisist, mis on ette nähtud lõikes 3;
  - c) valitud puhvri alusnäitajast, mis on ette nähtud lõikes 4.

Soovitus C. Juhised muutujate kohta, mis annavad tunnistust kogu süsteemi hõlmava riski kuhjumisest seoses ülemäärase laenukasvu perioodidega

1. Määratud asutustel soovitatakse selleks, et nende otsus asjakohase vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kohta oleks teadlikum, arvesse võtta lisaks laenu-SKP lõhele ka mitmesugust muud kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet, mis annab tunnistust kogu süsteemi hõlmava riski kuhjumisest seoses ülemäärase laenukasvu perioodidega.
2. Kvantitatiivset teavet hinnates peaksid määratud asutused jälgima tsüklilise süsteemse riski kuhjumisest märku andvate muutujate kompleksi. Olenevalt sellest, milliseid muutujaid on võimalik liikmesriikides kasutada, peaks see kompleks sisaldama
  - a) kinnisvara võimaliku ülehindamise näitajaid (nt äri- ja elamukinnisvara hindade ja sissetuleku vaheline suhe, hinnakäärid ja kasvumäärad);
  - b) laenuarengu näitajaid (nt reaalne kogulaenu või reaalne pangalaenu kasv, kõrvalekalle deflatsiooni võrra korrigeeritud M3-rahavaru trendist);
  - c) maksebilansi puudujääkide näitajaid (nt jooksevkonto jäägi suhe SKPsse);
  - d) pangabilansside tugevuse näitajaid (nt finantsvõimenduse määrad);
  - e) erasektori võlakooormuse näitajaid (nt võla teenindamise kulude ja sissetuleku vaheline suhe);
  - f) riski võimaliku väärhindamise näitajaid (nt omakapitali hinna reaalne kasv);
  - g) näitajaid, mis on saadud laenu-SKP lõhet ja valikut eespool nimetatud näitajaid kombineerivatest mudelitest.
3. Kui liikmesriikides on võimalik ja asjakohane niisuguseid muutujaid kasutada, soovitatakse määratud asutustel avaldada oma veebisaidil lisaks direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõikes 7 nõutud vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise teadaandele kvartaalselt vähemalt üks eespool lõike 2 punktides a, b, c, d, e ja f osutatud näitaja.

Soovitus D. Juhised muutujate kohta, mis annavad märku puhvri säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise vajadusest

1. Määratud asutustel soovitatakse selleks, et nende otsus asjakohase vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kohta oleks teadlikum, arvesse võtta mitmesugust kvantitatiivset ja kvalitatiivset teavet, mis annab märku puhvri säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise vajadusest.
2. Kvantitatiivset teavet hinnates peaksid määratud asutused jälgima puhvri säilitamise, vähendamise või täieliku vabastamise vajadusest märku andvate muutujate kompleksi. Kui liikmesriigis on võimalik selliseid muutujaid kasutada, peaks see kompleks sisaldama
  - a) panku rahastavate turgude pingenäitajaid (nt LIBORi ja üleöö-intressi-vahetustehingute vahed (*LIBOR-OIS swap spreads*), pankade krediidiriski vahetustehingute preemiad (*bank CDS premia*));
  - b) üldisest süsteemsest pingest märku andvaid näitajaid (nt riigi või Euroopa Liidu finantsüsteemi pinge koondnäitaja, nagu Euroopa Keskpanga CISS (*Composite Indicator of Systemic Stress*)).
3. Määratud asutustel soovitatakse otsustamisel, kas säilitada või vähendada puhvrit või see täielikult vabastada, rakendada lõikes 2 viidatud muutujate jälgimisel suuremat kaalutlust.
4. Kui liikmesriikides on võimalik ja asjakohane niisuguseid muutujaid kasutada, soovitatakse määratud asutustel avaldada oma veebisaidil lisaks direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõikes 7 nõutud vastutsüklilise kapitalipuhvri määra kehtestamise teadaandele kvartaalselt vähemalt üks eespool lõike 2 punktides a ja b osutatud näitajatest.

2. JAGU

RAKENDAMINE**1. Tõlgendamine**

1. Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „määratud asutus” – ametiasutus või organ, mille on määranud liikmesriik vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõikele 1, või EKP vastavalt määruse (EL) nr 1024/2013 artikli 9 lõikele 1;
- b) „puhvri võrdlusmäär” – soovitusel B3 kohaselt arvutatav vastutsüklilise kapitalipuhvri määr;
- c) „puhvri alusnäitaja” – puhvri võrdlusmäär, mis valitakse soovitusel B4 kohaselt;
- d) „laenu-SKP lõhe” – laenu- ja SKP vahelise suhte kõrvalekalle pikaajalisest trendist teatavas liikmesriigis;
- e) „standardne laenu-SKP lõhe” – soovitusel B1 kohaselt mõõdetav ja arvutatav laenu-SKP lõhe;
- f) „täiendav laenu-SKP lõhe” – soovitusel B2 kohaselt mõõdetav ja arvutatav laenu-SKP lõhe;
- g) „vastutsüklilise kapitalipuhvri määr” – määr, mida krediitiasutused või investeerimisühingud peavad kohaldama krediitiasutuse- või investeerimisühingupõhise vastutsüklilise kapitalipuhvri arvutamiseks, mis kehtestatakse vastavalt olukorrale kas direktiivi 2013/36/EL artiklite 136 ja 137 kohaselt või asjaomase kolmanda riigi ametiasutuse poolt.

2. Lisa on käesoleva soovitusel lahutamatu osa. Vastuolu korral põhitekti ja lisa vahel on ülimuslik põhitekst.

2. Rakendamise kriteeriumid

1. Adressaatidel palutakse aru anda meetmetest, mida nad võtavad vastuseks käesolevale soovitusel, või piisavalt põhjendada meetmete võtmata jätmise. Aruanded peaksid sisaldama vähemalt

- a) teavet võetud meetmete sisu ja ajastuse kohta;
- b) hinnangut võetud meetmete toimimise kohta käesoleva soovitusel eesmärkide perspektiivist;
- c) üksikasjalikku põhjendust meetmete võtmata jätmise või käesolevast soovitusel kõrvalekaldumise, sealhulgas mis tahes viivituste kohta.

3. Edasine ajakava

1. Adressaatidel palutakse ESRNile, nõukogule ja komisjonile aru anda meetmetest, mida nad on võtnud vastuseks käesolevale soovitusel, või piisavalt põhjendada meetmete võtmata jätmist, nagu on ette nähtud järgnevatel lõigetes.

2. Adressaatidel palutakse 30. juuniks 2016 saata ESRNile, nõukogule ja komisjonile aruanne, milles selgitatakse meetmeid, mida nad on võtnud käesoleva soovitusel järgimiseks. Soovitatud meetmed peaksid olema kohaldatavad alates kuupäevast, millest alates liikmesriigid kohustavad oma õigusruumis tegutsevaid krediitiasutusi säilitama krediitiasutusepõhist vastutsüklilist kapitalipuhvrit vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 130. Aruanne peaks sisaldama üksikasjalikke andmeid sellest kuupäevast alates võetud meetmete kohta.

3. Adressaatidel palutakse saata iga kolme aasta tagant aruanne, milles selgitatakse meetmeid, mida nad on võtnud käesoleva soovitusel järgimiseks.

4. Haldusnõukogu otsustab, millal on vaja käesolev soovitusel üle vaadata või ajakohastada, arvestades direktiivi 2013/36/EL kohaselt puhvreid sisse seades saadud kogemusi või rahvusvaheliselt kokku lepitud tegevusi arengut.

4. Jälgimine ja hindamine

1. ESRNi sekretariaat:

- a) abistab adressaate, sealhulgas hõlbustades koordineeritud aruandlust asjakohaste vormide koostamise kaudu ning vajaduse korral täpsustades meetmete võtmise korda ja edasist ajakava;
- b) kontrollib soovitus järgimist adressaatide poolt, sealhulgas neid taotluse korral abistades, ja esitab haldusnõukogule juhtkomitee kaudu meetmete aruande.

2. Haldusnõukogu hindab meetmeid ja põhjendusi, mille kohta adressaadid aru annavad, ning vajaduse korral otsustab, kas käesolevat soovitus ei ole järgitud ja adressaadid ei ole meetmete võtmata jätmist piisavalt põhjendanud.

Frankfurt Maini ääres, 18. juuni 2014

ESRNi eesistuja

Mario DRAGHI

LISA

I OSA

METOODIKA LAENU-SKP LÖHE MÕÕTMISEKS JA ARVUTAMISEKS VASTAVALT BASELI PANGANDUSJÄRELEVALVE KOMITEE JUHISTELE

Standardset laenu-SKP lõhet $LÖHE_t$ mõõdetakse ja arvutatakse järgmiselt:

$$LÖHE_t = SUHE_t - TREND_t$$

kus:

t = on perioodilõpu kuupäev, kusjuures perioodiks on üks kvartal;

$SUHE_t$ = $(LAEN_t / (SKP_t + SKP_{t-1} + SKP_{t-2} + SKP_{t-3})) \times 100 \%$;

SKP_t = on määratud asutuse asukohaliikmesriigi sisemajanduse koguprodukt kvartalis t ;

$LAEN_t$ = on laialdane näitaja, mis väljendab kaupu ja mittefinantsteenuseid pakkuva erasektori laenukoormust määratud asutuse asukohaliikmesriigis kvartali t lõpus;

$TREND_t$ = on parameetri $SUHE$ rekursiivne, Hodricki-Prescottti filtri abil leitud trend tasandusparameetri (λ) väärtusega 400 000 (*).

(*) Hodricki-Prescottti filter (edaspidi „H-P filter”) on standardne matemaatiline vahend, mida kasutatakse makroökonomikas muutuja trendi määramiseks ajas. See leiab kasutamist kõikides standardsetes statistikapakettides. Ühepoolse rekursiivse H-P filtri abil tagatakse, et trendi arvutamiseks kasutatakse ainult igas ajahetkes saadaval olnud teavet. Tasandusparameetritele, mida erialakirjanduses nimetatakse üldiselt λ -daks, on antud väärtus 400 000, et hõlmata laenude ja SKP vahelise suhte dünaamikas pikaajaline trend.

II OSA

METOODIKA PUHVRI VÕRDlusMÄÄRA ARVUTAMISEKS VASTAVALT BASELI PANGANDUSJÄRELEVALVE KOMISJONI JUHISTELE (*)

Kui laenu-SKP lõhe väärtus jääb alla alumise künnise või võrdub sellega, on puhvri võrdlusmäära suurus (protsendimäärana riskiga kaalutud varade väärtusest) null. Seejärel kasvab see koos laenu-SKP lõhega linearselt, kuni jõuab oma maksimumtasemele, kui laenu-SKP lõhe jõuab ülemise künniseni või ületab selle.

Formaalselt:

kui $LÖHE_t \leq L$, on puhvri võrdlusmäär 0;

kui $LÖHE_t \geq H$, on puhvri võrdlusmäär 2,5 %;

vahemikus $L \dots H$ interpoleeritakse puhvri võrdlusmäär linearselt ja see vastab valemile $(0,3125 \times LÖHE_t - 0,625)$,

kus:

$LÖHE_t$ on lisa I osas määratletud laenu-SKP lõhe;

L on alumine künnis tasemel 2 protsendipunkti;

H on ülemine künnis tasemel 10 protsendipunkti.

(*) Kui puhvri võrdlusmäärad kasvavad koos SKPga linearselt ja neil võib seega olla mis tahes väärtus vahemikus 0 – 2,5 %, on direktiivi 2013/36/EL artikli 136 lõikes 4 ette nähtud, et määratud asutuse kehtestatud puhvimäär kohandatakse 0,25 protsendipunkti või selle kordse suurustesse astmetesse.